

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 1505/2024
31.01.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Гордане Комненић, председника већа, др Илије Зиндовића и Марије Терзић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Зоран Јаковљевић, адвокат из ..., против „Ringier Axel Springer“ д.о.о. Београд, ББ из ... и ВВ из ..., чији је заједнички пуномоћник Душан М. Стојковић, адвокат из ..., ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду ГжЗ 218/22 од 13.07.2023. године, у седници одржаној 31.01.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду ГжЗ 218/22 од 13.07.2023. године.

ОДБИЈА СЕ захтев тужених за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду ПЗ 425/21 од 02.03.2022. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да суд тужене обавезе да му накнаде немаријалну штету због претрпљених душевних болова због повреде части, угледа и права личности, солидарном исплатом износа од 30.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 02.03.2022. године па до исплате, као неоснован. Ставом другим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да суд обавезе туженог ББ из ..., као одговорног уредника, да о свом трошку јавно објави ову пресуду без икаквог коментара и без одлагања најкасније у другом наредном броју штампаног издања дневних новина „Блиц“ од дана правноснажности пресуде под претњом плаћања тужиоцу износа од 100.000,00 динара за случај необјављивања, као неоснован. Ставом трећим изреке, одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова парничног поступка. Ставом четвртим изреке, тужилац је обавезан да туженима као солидарним повериоцима на име трошкова парничног поступка исплати износ од 61.550,00 динара. Ставом петим изреке, одбијен је захтев тужених у делу у ком су тражили да се тужилац обавезе на плаћање законске затезне камате на трошкове поступка почев од пресуђења па до исплате.

Апелациони суд у Београду је, пресудом ГжЗ 218/22 од 13.07.2023. године, ставом првим изреке, одбио жалбу тужиоца као неосновану и потврдио пресуду Вишег

суда у Београду ПЗ 425/21 од 02.03.2022. године у ставовима првом, другом, трећем и четвртном изреке. Ставом другим изреке, одбијени су захтеви тужиоца и тужених за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је изјавио благовремену ревизију, због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Тужени су доставили одговор на ревизију, захтевајући трошкове ревизијског поступка.

Врховни суд је испитао побијану пресуду, применом одредбе члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 18/20), у вези одредбе члана 92. Закона о уређењу судова („Службени гласник РС“, бр. 10/23) и члана 126. став 1. Закона о јавном информисању и медијима („Службени гласник РС“, бр. 83/2014... 12/2016), па је утврдио да је ревизија неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, у штампаном издању дневних новина „Блиц“ од ...2021. године, чији су тужени оснивач, главни и одговорни уредник и новинар, аутор текста, објављен је текст под насловом „Док да ли је могуће?“, „Нико није надлежан за контролу рада АА ...?!“ и спорним поднасловом „Ако би сутра АА био пуштен да се брани са слободе, нико, по свему судећи, неће моћи да му забрани да настави да промовише ... „...““, који текст прати фотографија тужиоца. У тексту се говори о начину рада тужиоца са децом у његовој ... и о томе да му нико неће стати на пут да настави да говори деци да су „глуперде“, „лењи“ или „дебели“, те с тим у вези текст даље обрађује питање ко је надлежан да контролише рад приватних установа које се баве образовањем или васпитањем деце а регистроване су за потпуно другу делатност. Конкретно, рад школе ... АА (тужиоца), која је више од 15 година пријављена као ... кућа, ради са децом, а тим поводом су контактирани државни органи – Инспекторат за рад, Пореска управа, Министарство просвете, Министарство омладине и спорта, Секретаријат за образовање и дечију заштиту при Управи Града Београда и Министарство привреде и трговине. Чланак је објављен након што је тужиоцу одређен притвор због постојања основане сумње да је извршио кривично дело против више оштећених девојака, његових бивших ученица, међу којима су ГГ и ДД, које су иначе, у својим јавним сведочењима, износиле бројне податке о начину и методама рада тужиоца, а о својим искуствима о његовом методу рада причали су и други јавни делатници, полазници овог студија. Тужилац сматра да су тужени, оваквим извештавањем, повредили претпоставку невиности, његову част и углед и да су му нанели психички бол поступајући супротно обавези новинарске пажње, како објављеним текстом, тако и фотографијом тужиоца која је објављена без његовог пристанка.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања нижестепени судови су тужбени захтев тужиоца, како за накнаду нематеријалне штете тако и за објављивање одлуке, одбили, применом одредбе члана 9, 79. став 1. и 2, 82, 112, 113. и 114. Закона јавном информисању и медијима („Службени гласник РС“, бр. 82/2014... 12/2016)

налазећи да се предметни текст бави темом од ширег друштвеног интереса у погледу надлежности за контролу приватних установе које се баве образовањем и васпитањем деце, а регистроване су за потпуно другу делатност. По мишљењу нижестепених судова, посматран у контексту у ком је објављен, спорни поднаслов представља вредносни суд који не подлеже доказивању и који је, као такав, заштићен правом на слободно изношење мишљења у смислу одредбе члана 10. Европске конвенције за заштиту љуских права и основних слобода. Нижестепени судови образлажу да је тужилац својим специфичним начином рада са децом-полазницима студија „...“, привукао пажњу јавности и на тај начин дао повод за објављивање предметних чињеничних и вредносних судова, при чему је, по њиховом мишљењу, новинар поступао у складу са дужном новинарском пажњом, јер изнети вредносни суд има за полазну основу истините чињенице које дају довољно основа за формирање таквог суда. Што се тиче фотографије тужиоца која је објављена уз спорни поднаслов, нижестепени судови налазе да у конкретном случају постоји интерес јавности који претеже у односу на интерес тужиоца да спречи објављивање своје фотографије, те да није био потребан пристанак тужиоца за објављивање записа његовог лика у смислу одредбе члана 82. став 1. тачка 3. Закона о јавном информисању и медијима, имајући у виду постојање оптужби да је извршио кривично дело силовање и недозвољене полне радње према више полазница, што је довело и до великог узнемирења јавности тим поводом.

По оцени Врховног суда, нижестепени судови су правилно применили материјално право.

Информисање о питањима од интереса за јавност прописано је у одредби члана 5. Законом о јавном информисању и медијима („Сл. гласник РС“ бр. 83/2014... 12/2016) тако што се путем медија објављују информације, идеје и мишљења о појавама, догађајима и личностима о којима јавност има оправдан интерес да зна, без обзира на начин на који су прибављене информације, у складу са одредбама овог закона (став 1). Свако има право да истинито, потпуно и благовремено буде обавештен о питањима од јавног значаја и средства јавног обавештавања су дужна да то право поштују (став 2). Обавеза новинарске пажње прописана је у одредби члана 9. истог Закона, тако што су уредник и новинар дужни да с пажњом примереном околностима пре објављивања информације која садржи податке о одређеној појави, догађају или личности, провере њено порекло, истинитост и потпуност. Приватан живот и лични запис прописани су у одредби члана 80. став 1. Закона о јавном информисању и медијима, тако што се информација из приватног живота, односно лични запис (писмо, дневник, забелешка, дигитални запис и сл.), запис лика (фотографски, цртани, филмски, видео, дигитални и сл.) и запис гласа (магнетофонски, грамофонски, дигитални и сл.), не може објавити без пристанка лица чијег се приватног живота информација тиче, односно лица чије речи, лик односно глас садржи, ако се при објављивању може закључити које је то лице. Кад није потребан пристанак за објављивање прописано је у одредби члана 82. истог Закона, тако што се информација из приватног живота, односно лични запис може изузетно објавити без пристанка лица из чл. 80. и 81. овог Закона, ако у конкретном случају интерес јавности да се упозна са информацијом, односно записом претеже у односу на интерес да се спречи објављивање (став 1). Сматра се да интерес јавности из става 1. овог члана претеже у односу на интерес да се спречи објављивање информације из приватног живота, односно личног записа лица, нарочито, између осталог под тачком 2) ако се информација, односно запис лика, односи на личност, појаву или догађај од интереса за јавност, посебно ако се односи на носиоца јавне или

политичке функције, а објављивање информације је у интересу националне безбедности, јавне сигурности или економске добробити земље, ради спречавања нереда или злочина, заштите здравља или морала, или заштите права и слобода других, као и под тачком 3) ако је лице својим јавним изјавама, односно понашањем у приватном, породичном или професионалном животу привукло пажњу јавности и на тај начин дало повода за објављивање информације, односно записа. Претпоставка невиности је прописана у одредби члана 73. Закона о јавном информисању и медијима, тако што се у циљу заштите људског достојанства, као и независности, угледа и непристрасности суда, нико у медију не сме означити учиниоцем кажњивог дела односно огласити кривим или одговорним пре правноснажности одлуке суда.

У конкретном случају, предметни текст и тужиочева фотографија су у дневним новинама „Блиц“ од ...2021. године, објављени након што је тужиоцу одређен притвор због постојања основа сумње да је извршио кривична дела против више оштећених девојака, његових бивших ученика, које су у својим јавним сведочењима изнеле бројне податке о начину и методима рада тужиоца у његовом студију који је пријављен као ... кућа „...“. Тема текста је питање надлежности институција за контролу рада приватних установа које се баве образовањем или васпитањем деце, а регистроване су за другу делатност.

Медији имају кључну улогу заштитника јавности и због тога мешање у њихову слободу изражавања може бити оправдано само горућом друштвеном потребом када је то неопходно у демократском друштву, што овде није случај. Закључак новинара у предметном тексту да „Ако би сутра АА био пуштен да се брани са слободе, нико, по свему судећи, неће моћи да му забрани да настави да промовише ... у својој ... „...““, представља вредносни суд новинара, а не чињеницу. Чињенични искази тичу се догађаја, својства, стања и других околности које се региструју чулима и утврђују доказима. Супротно томе, вредности суд је продукт мисаоног процеса и представља лични став који не подлеже доказивању, услед чега се не може рећи да ли је истинит или није. Када новинар поступа са законитим циљем обавештавања јавности о питању за које постоји општи интерес, а учињен је разуман напор да се утврде чињенице, новинар није одговоран чак иако би се накнадно испоставило да оно у шта је имао разлога да верује да је тачно, је нетачно. Битно је да је постојало довољно чињеница за изражени вредносни суд, што овде јесте случај. Праву новинара на слободу изражавања, у смислу одредбе члана 10. став 1. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, супротстављено је право тужиоца на част и углед, које представља ограничење тог права, у смислу става 2. те одредбе Конвенције. Међу правима која штити Европска конвенције за заштиту људских права и основних слобода нема формалне хијерархије. Међутим, право на слободу изражавања има доминантан значај као кључни темељ демократије важан за заштиту свих других конвенцијских права. Идеално би било када би сва људска права могла да се остваре. Пошто то углавном није случај, у ситуацији када у сукобу, што је овде случај, у одлуци Европског суда за људска права Van Hannover против Немачке (преставка број 59320/00), успостављени су критеријуми за одлучивање о томе које право има превагу. То су следећи критеријуми: 1. да ли информација доприноси расправи која је од општег интереса; 2. колико је позната особа о којој се ради односно каква је њена репутација; 3. претходно понашање те особе; 4. садржај, облик и последица објављивања; 5. околности под којима је информација прибављена.

Предметни текст доприноси расправи од општег интереса, што значи да постоји оправдани интерес јавности да сазна информације објављене у њему. Тужилац је позната особа чији су студио дуги низ година похађале бројне генерације међу којима су и многе јавне личности. Својим понашањем у професионалном животу тужилац је привукао пажњу јавности и дао повод за објављивање записа његовог лика (фотографије) због чега није био потребан његов пристанак за објављивање у смислу одредбе члана 82. став 2. тачке 2. и 3. Закона о јавном информисању и медијима.

Неосновани су наводи ревизије тужиоца да му је објављивањем предметног текста повређена претпоставка невиности, имајући у виду да је у дневним новинама „Блиц“ свакодневно добијао епитете потпут „сексуални предатор“, „напасник“, „педофил“, те да се таквим извештавањем јавности не оставља могућност да сами закључе и створе мишљење да ли је тужилац урадио или није урадио оно што му се ставља на терет, иако се у време када је текст објављен, против тужиоца водила само истрага. Супротно тим наводима ревизије тужиоца, у предметном тексту он није означен учиниоцем кажњивог дела, односно оглашен кривим или одговорним пре правноснажности одлуке суда на начин на који би била повређена претпоставка невиности супротно посебним правима и обавезама у јавном информисању прописаном у одредби члана 73. Закона о јавном информисању и медијима. Указивање у ревизији на погрешно и непотпуно утврђено чињенично стање је без утицаја на одлучивање имајући у виду да ревизија не може да се изјави због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања у смислу одредбе члана 407. став 2. Закона о парничном поступку, осим у случају из члана 403. став 2. тог закона, што овде није случај.

Правилна је и одлука о трошковима парничног поступка јер је донета правилном применом одредбе члана 153. став 1. и 154. Закона о парничном поступку, имајући у виду његов исход.

Пошто тужилац у ревизији неосновано побија правилност примене материјалног права, Врховни суд је одлуку као у ставу првом изреке донео применом одредбе члана 414. став 1. Закона о парничном поступку.

Трошкови ревизијског поступка на име ангажовања пуномоћника, адвоката за састав одговора на ревизију и за судске таксе, туженима нису били потребни у смислу одредбе члана 154. став 1. Закона о парничном поступку.

На основу одредбе члана 165. став 1. Закона о парничном поступку, Врховни суд је одлучио као у ставу другом изреке.

**Председник већа - судија
Гордана Комненић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић